

Aurelia Bielawska

Bazylea III i kredyty bankowe dla MSP

Marketing i Zarządzanie (d. Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu) nr 2 (43), 259-270

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aurelia Bielawska

Uniwersytet Szczeciński
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
e-mail: aurelia.bielawska@wzieu.pl

Bazylea III i kredyty bankowe dla MSP

Kody JEL: G00, G3

Słowa kluczowe: MSP, nadzór bankowy, kapitał regulacyjny, koszt kredytu

Streszczenie. Decyzją Bazylejskiego Komitetu Bankowego od 2011 roku następuje stopniowe wdrażania do systemu bankowego krajów Unii Europejskiej norm ostrożnościowych, określanych jako Bazylea III. Nowe reguły nakładają na banki obowiązek posiadania wyższej wartości kapitałów własnych. Wartość kapitałów, które będą musiały utrzymywać banki zależy od ryzyka finansowanych projektów. W związku z tym kredyty udzielone na finansowanie bardziej ryzykownych projektów będą droższe. MSP mają możliwość obniżenia ryzyka swojego projektu dostarczając bankowi, wraz z wnioskiem kredytowym, obszernych informacji o tym projekcie.

Wprowadzenie

Świat finansów musi być bardziej stabilny – taki był zamiar Bazylejskiego Komitetu Bankowego kiedy we wrześniu 2010 roku podjął decyzję zaostrzenia wymogów kapitałowych obowiązujących przy udzielaniu kredytów. Podwyższenie wymogów kapitałowych ma na celu przede wszystkim przeciwdziałanie pojawieniu się kolejnego kryzysu finansowego.

Nie budzi wątpliwości, że kryzys finansowy w 2008 roku spowodowany został przez tzw. banki globalne, małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) nie przyczyniły się do rozwoju tego kryzysu, jednakże to MSP stanowią

zdecydowaną większość przedsiębiorstw w krajach UE, a ich rozwój uzależniony jest w najwyższym stopniu od dostępu do kredytów bankowych. W Polsce przedsiębiorstwa te stanowią ponad 99,8% ogólnej liczby przedsiębiorstw. Zważywszy na ich rolę w tworzeniu wzrostu gospodarczego i miejsc pracy przedsiębiorstwa te są kręgosłupem polskiej gospodarki. Ożywienie i wzrost polskiej gospodarki w dużej mierze zależą od dostępu MSP do kapitału. Wynikająca z cech jakościowych MSP ograniczona liczba alternatywnych źródeł finansowania sprawia, że ich rozwój uzależniony jest od możliwości pozyskania kredytów bankowych. Istnieje obawa, że wdrożenie reguł Bazylei III może przyczynić się do pogorszenia sytuacji MSP na rynku kredytów bankowych. W artykule podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie – czy obawy te są uzasadnione?

Rozważania przedstawione w artykule ograniczono do kredytów bankowych, jednak omawiane zmiany dotyczą także innych form finansowania, takich jak leasing, faktoring, pozyskiwania kapitału na rynku finansowego.

Rozwój wolnego rynku dla przepływu dóbr i kapitału, obserwowany od początku lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku, spowodował umocnienie się powiązań między rynkami krajowymi. Ze względu na znaczące różnice w bankowych normach ostrożnościowych, obowiązujących w różnych krajach, coraz większym problemem stawało się zjawisko „arbitrażu regulacyjnego”. W odpowiedzi na tę sytuację w roku 1975 powołano Komitet Bazylejski Nadzoru Bankowego (BCBS)¹, którego zadaniem była harmonizacja obowiązujących przepisów dotyczących nadzoru bankowego. BCBS opracował zalecenia związane z ograniczeniem ryzyka w międzynarodowych transakcjach finansowych. Zalecenia te zostały opublikowane w roku 1988 jako tak zwana umowa bazylejska (Bazylea I). Umowa ta określiła, dla banków prowadzących działalność międzynarodową, minimalną wartość wskaźnika BIS – informującego o relacji funduszy banku do aktywów ważonych ryzykiem (RWA) – w wysokości co najmniej 8%. W początkowym okresie obowiązywania reguły sformułowane w Bazylei I były skuteczne i spotkały się z dużym uznaniem, o czym świadczy wdrożenie ich także w bankach nieuczestniczących w transakcjach międzynarodowych (Bielawska, 2009). Szybko jednak okazało się, że ograniczenie oddziaływania reguł do kredytów bankowych nie wystarczy, aby zapobiec pojawieniu się kolejnego kryzysu finansowego. Głównym powodem było to, że sposób oblicza-

¹ Bazylejski Komitet do spraw Nadzoru Bankowego utworzony został przez prezesów banków centralnych krajów Grupy G-10. Obecnie w skład Komitetu wchodzi przedstawiciele władz nadzoru bankowego i banków centralnych 27 krajów: Argentyny, Australii, Belgii, Brazylii, Kanady, Chin, Francji, Niemiec, Hongkongu, Indii, Indonezji, Włoch, Japonii, Korei, Luksemburga, Meksyku, Holandii, Rosji, Arabii Saudyjskiej, Singapuru, RPA, Hiszpania, Szwecji, Szwajcarii, Turcji, Wielkiej Brytanii i USA.

nia wartości RWA nie uwzględniał wszystkich rodzajów ryzyka bankowego, jakie pojawiły się wraz z rozwojem rynków finansowych. W związku z tym zmieniono reguły i od 1 stycznia 2007 roku zaczęła obowiązywać – we wszystkich instytucjach finansowych Unii Europejskiej – Nowa Umowa Kapitałowa (NUK), zwana w skrócie Bazylea II (NBP, 1999, s. 9–10). Główna idea Bazylei I dotycząca utrzymywania przez bank minimalnej wartości wskaźnika BIS na poziomie 8% została utrzymana. Modyfikacji poddano dotychczasowe metody wyznaczania kapitału banku, czyli wymogu kapitałowego dla pokrycia ryzyka kredytowego. Udoskonalono metodę klasyfikacji ekspozycji, którym przypisywane były dotąd stałe wagi ryzyka, według tzw. metody standardowej i zastąpiono je wagami ryzyka zależnymi od ratingów uznanych agencji ratingowych. Wagi ryzyka zostały przypisane w zależności od rodzaju ekspozycji i przynależności dłużnika do określonej klasy podmiotów oraz zabezpieczenia posiadanego dla tej ekspozycji (Zarządzenie nr 5/98 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 2 grudnia 1998 r.) Dopuszczono również możliwość stosowania tzw. metody wewnętrznych ratingów ekspozycji kredytowych (*Internal Ratings Based Approach*, IRB).

Mimo znacznego udoskonalenia reżimu ostrożnościowego, wprowadzającego standardy zarządzania ryzykiem i zasady wyznaczania wymogów kapitałowych bardziej skorelowanych z ryzykiem faktycznie ponoszonym przez banki oraz podwyższenia wymagań w zakresie dyscypliny rynkowej, wdrożenie Bazylei II nie zapobiegło wystąpieniu kryzysu finansowego w 2008 roku.

Wyniki analiz Banku Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) wykazały, że straty poniesione przez 99% tzw. banków światowych w czasie kryzysu zapoczątkowanego w 2008 roku wyniosły 5 lub mniej procent wartości aktywów tych banków ważonych ryzykiem (RWA) (Langer, Eschenburg, Eschbach, 2013, s. 27). Straty były więc mniejsze niż minimalna wartość wskaźnika BIS wymagana przez Bazyleę I i Bazyleę II. W związku z tym poniesione straty nie mogły doprowadzić do niestabilności systemu finansowego. Okazało się jednak, że definicje kapitału banku przyjęte w Bazylei I i Bazylei II były nieprecyzyjne i umożliwiały tworzenie bardzo zróżnicowanego zakresu tego pojęcia. Kapitał banku ustalony w ten sposób charakteryzował się ograniczoną zdolnością absorpcji strat i nie mógł pokryć powstałych niedoborów.

W odpowiedzi na zaistniałą sytuację BCBS przygotował i opublikował w grudniu 2009 roku pierwsze dokumenty konsultacyjne dotyczące zmian w NUK, które we wrześniu następnego roku opublikowane zostały jako Bazylea III.

Równoległe do prac Komitetu Bazylejskiego w Unii Europejskiej trwały prace nad regulacjami (pakiet CRD IV/CRR) umożliwiającymi transpozycję do prawa unijnego znowelizowanych reguł ostrożnościowych (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.). Celem prac nad tymi regulacjami było wzmocnienie bezpieczeństwa zarówno całego systemu finansowego, jak i poszczególnych podmiotów. Do najważniejszych zmian, jakie znalazły się w pakiecie CRD IV / CRR, zaliczyć można:

- podniesienie jakości, spójności i transparentności sposobu obliczania funduszy własnych zapewniających rzeczywistą absorpcję strat,
- objęcie wymogami kapitałowymi ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi,
- wzrost bezpieczeństwa banków poprzez podwyższenie wielkości kapitałów w relacji do RWA,
- wprowadzenie dwóch dodatkowych buforów kapitałowych – bufora zabezpieczającego i bufora antycyklicznego,
- zwiększenie znaczenia zarządzania płynnością krótkoterminową i długoterminową,
- uszczegółowienie zagadnień związanych z ładem korporacyjnym i zarządzaniem ryzykiem.

Zarządzenie Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) w sprawie sposobu wyliczenia współczynników CRR wypłacalności banku oraz procentowych wag ryzyka przypisanych poszczególnym kategoriom aktywów i zobowiązań pozabilansowych nakazuje bankom dysponować taką ilością kapitału (regulacyjnego),² która pozwoli im pokryć nieoczekiwane straty i zachować wypłacalność w każdej sytuacji, także w razie kryzysu. Z powyższego wynika, że dysponując określoną wartością kapitału bank może udzielić różną liczbę kredytów w zależności od ich ryzykowności. Zatem im bardziej ryzykowne aktywa, tym mniej kredytów można udzielić.

² Kapitał regulacyjny (RC) jest to prawny środek ostrożnościowy zdefiniowany przez regulatora i służący jako minimalna kwota Tier 1 i Tier 2, a także kapitał zapasowy wymagany do absorpcji nieoczekiwanych strat. RC to minimalna wartość kapitału, którą bank musi utrzymywać z perspektywy regulacyjnej w funkcji amortyzatora umożliwiającego przetrwanie w przypadku dużych nieoczekiwanych strat.

BAZYLEA II (dzisiaj)

Kapitał podstawowy 2%	Kapitał uzupełniający I klasy 2%	Kapitał uzupełniający II klasy 4%
--------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

===== 8% =====

Wskaźnik funduszy własnych do aktywów ważonych ryzykiem = 8 %

**BAZYLEA III
(wartości docelowe 2019)**

Współczynnik kapitału podsta- wowego 4, 5% (Tier 1)	Dodatkowy kapitał pod- stawowy 1,5%	Kapitał uzupeł- niający 2,0% Tier 2	Bufor zabezpie- czający 2,5%	Bufor antycy- kliczny 0– 2,5%
--	--	---	------------------------------------	-------------------------------------

===== 13% =====

Wskaźnik funduszy własnych do aktywów ważonych ryzykiem = 13%

Rysunek 1. Wymagania dotyczące buforu bezpieczeństwa kapitałowego według Bazylei II i Bazylei III

Źródło: Zarządzenia nr 5/98 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 2 grudnia 1998 roku; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

W dokumentach wprowadzających Bazyleę III zawarto podział kapitału banku w zależności od jakości i ryzykowności na kategorie:

1. Kapitał Tier 1 – służy do pokrywania strat w warunkach wypłacalności banku. Kapitał ten pozwala bankowi kontynuować normalną działalność i zapewnia mu płynność finansową. Jakościowo najlepszy kapitał Tier 1 jest nazywany zwykle „kapitałem podstawowym Tier 1” (CET1). Kapitał ten powinien odpowiadać 4,5% wartości RWA. Tier 1 składa się z rzeczywiście wpłaconego kapitału własnego i ewentualnie disagio oraz określonych rezerw, przede wszystkim z zatrzymanego zysku banku. Kapitał ten musi być wpłacony i jest nadrzędny wobec innych zobowiązań w sposób nieograniczony, ponadto musi istnieć możliwość pełnego rozliczenia tego kapitału z zaistniałymi stratami.
2. Dodatkowy kapitał Tier 1 – kapitał ten tworzony jest poprzez emitowanie przez banki instrumentów dłużnych spełniających określone wymagania za zgodą krajowej instytucji nadzorczej. Kapitał ten pozwala bankowi spłacić deponentów i uprzywilejowanych wierzycieli, gdy kapitał podstawowy (Tier 1) został wyczerpany.
3. Kapitał uzupełniający (Tier 2) – środki zaliczone tutaj są nadrzędne wobec wkładów i pozostałego kapitału obcego i muszą pozostać do dyspozycji banku co najmniej przez 5 lat bez możliwości ich wypowiedzenia.

4. Kapitał Tier 2 służy do pokrywania straty w warunkach utraty wypłacalności przez bank. Pozwala bankowi spłacić deponentów i uprzywilejowanych wierzycieli, gdyby bank przestał być wypłacalny lub jest w likwidacji. Kapitał ten powinien być równy lub mniejszy niż jedna trzecia kapitału Tier 1.

Normy ostrożnościowe Bazylei III nakładają na banki obowiązek tworzenia kapitałowych buforów bezpieczeństwa. Wszystkie banki muszą dysponować kapitałem stanowiącym bufor zabezpieczający i kapitałem stanowiącym bufor antycykliczny. Innymi słowy banki zobowiązane są w okresie dobrej koniunktury zgromadzić wystarczający kapitał własny, by podczas kryzysu móc zamortyzować straty.

Bufor zabezpieczający jest wymagany od każdego banku. Musi składać się z kapitału najwyższej jakości (kapitału podstawowego Tier 1) i wynosić 2,5% łącznej kwoty ekspozycji banku na ryzyko. Służy ochronie kapitału banku. Bank, który nie zapewni sobie takiego bufora, będzie musiał ograniczyć albo wstrzymać wypłaty dywidend lub premii.

Bufor antycykliczny to kolejny rodzaj narzędzia ostrożnościowego wprowadzonego umową Bazylea III. Zadaniem tego instrumentu jest neutralizowanie wpływu cyklu gospodarczego na działalność kredytową banku. Polega na tym, że w czasach dobrej koniunktury (wzrostu akcji kredytowej) bank musi utrzymywać zapas kapitałowy, czyli ograniczyć swoją akcję kredytową, by w czasach niekorzystnej koniunktury (gdy działalność gospodarcza słabnie, a nawet się kurczy) móc go przeznaczyć na utrzymanie akcji kredytowej dla gospodarki realnej. Bank, który nie dopełni tego wymogu, naraża się na takie same restrykcje, jak w przypadku braku bufora zabezpieczającego.

Charakterystyka składników kapitału, do których utrzymywania banki zostały zobowiązane na mocy CRD IV/CRR i możliwe restrykcje w przypadku braku buforów bezpieczeństwa uzasadniają stwierdzenie, że od 2019 roku bufor bezpieczeństwa kapitałowego (kapitału regulacyjnego) banku musi wynieść co najmniej 13% wartości RWA.

Wymogi płynnościowe to kolejne narzędzie ostrożnościowe wprowadzone w roku 2015 umową Bazylea III. Wpływ tych regulacji na możliwości kredytowania zależy od klas aktywów jakie zaliczone zostaną do najbardziej płynnych. Restrykcyjne zasady w tym zakresie mogą spowodować, że regulacje te będą znacznie bardziej kosztowne dla banków i gospodarki niż wymóg utrzymywania wyższego kapitału. Szczególnie niekorzystne dla polskiego sektora bankowego jest przewidziane dyrektywą podejście grupowe w odniesieniu do możliwości tworzenia grup płynnościowych, którego elementem stałyby się banki zależne od podmiotów zagranicznych. Instytucje

finansowe mają obowiązek utrzymywania na określonym poziomie dwóch wskaźników:

1. LCR – *liquidity cover ratio* – wskaźnik ten informuje w jakim stopniu utrzymywana przez bank ilość płynnych aktywów zabezpiecza finansowanie na okres 30 dni ewentualnego kryzysu płynnościowego, tzn czy bank dysponuje taką ilością aktywów płynnych, by w warunkach skrajnych móc przez 30 dni pokrywać ich wypływ netto.
2. NFSR – *net funding stability ratio* – wskaźnik ten informuje w jakim stopniu długoterminowe aktywa są finansowane przez zobowiązania o zapadalności ponad rok.

Nowe uregulowania zmuszają banki już od 2011 roku do zrównoważenia kapitału własnego i zrewidowania wagi ryzyka oraz dostosowania ich do aktualnego ryzyka działalności. Może to nastąpić w drodze podwyższenia kapitału, alokacji zysku do rezerw lub ograniczenia akcji kredytowej.

W aktywach bilansu banku wykazywane są należności od kredytobiorców, np. kredyty, natomiast po stronie pasywów wykazywane są kapitał własny i rezerwy. Wymagania dotyczące kapitału własnego odnoszące się do ekspozycji banku na ryzyko w decydującym stopniu zależą od wiarygodności kredytowej dłużnika (jakości aktywów).

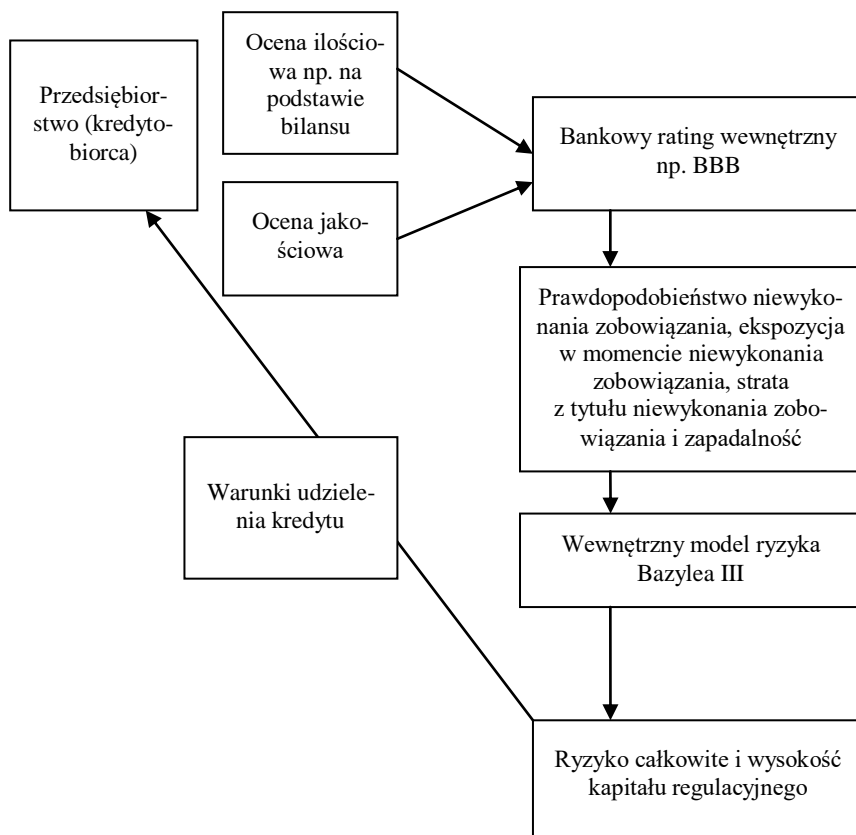
Banki, dążąc do zrealizowania zaleceń wynikających z Bazylei II i utrzymanych w Bazylei III, udzielając kredyty zmuszone są uwzględniać różnice w zakresie ryzyka kredytowego należności od poszczególnych dłużników. Zadanie to spełniają ratingi. Rating pozostał niezmiennie zasadniczym elementem procedury udzielania kredytów. W odniesieniu do MSP są to przede wszystkim, zalecane przez NUK, ratingi wewnętrzne.

Wpływ Bazylei III na dostępność i koszt kredytów bankowych

Wprowadzona przez Bazyleę II zasada, że koszty ryzyka kredytu kalkulowane są indywidualnie na podstawie ryzyka projektu przewidzianego do finansowania utrzymana została również w Bazylei III (rys. 2). W odróżnieniu jednak od poprzednich uregulowań, gdzie wyliczano tylko całkowity współczynnik BIS na poziomie 8,0% (bez analizowania jakości kapitału banku) w Bazylei III przyjęto określenie „uznany kapitał”, co oznacza oczekiwanie, że banki będą utrzymywały kapitał własny „wyższej jakości”.

Zgodnie z NUK wysokość funduszy banku stanowiących zabezpieczenie ryzyka należności powinna zależeć od ratingu finansowanej należności. BCBS proponuje, aby zachować standardową wagę ryzyka, określoną w Bazylei I, dla należności od przedsiębiorstw (z ratingiem od BBB+ do BB-) na poziomie 100% (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady

Ue nr 575/2013), ale także, aby umożliwić stosowanie wagi ryzyka 20% dla należności od przedsiębiorstw charakteryzujących się co najmniej ratingiem (AA–) lub (Aa3) oraz wagi ryzyka 150% dla należności od przedsiębiorstw o bardzo niskiej zdolności kredytowej (rating poniżej B– lub B3). Ocena ratingowa przyznana przedsiębiorstwu zależy m.in. od kraju jego zarejestrowania.

Rysunek 2. Rating jako element procedury udzielania kredytu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w banku korporacyjnym.

W tabeli 1 zestawiono wskaźniki informujące o procentowym udziale kapitału banku w wysokości udzielonego kredytu wymaganego dla zabezpieczenia ryzyka finansowania podmiotów o różnych ratingach. Z tabeli 1 wynika, że transakcje kredytowe o wyższym ryzyku będą wymagały zaangażowania większych funduszy banku niż finansowanie projektów o niższym ryzyku. Banki zatem będą żądały wyższej zapłaty za kredyty udzielane

klientom o gorszym ratingu. Z punktu widzenia MSP ważny jest również podział ekspozycji na ryzyko na detaliczną i korporacyjną³.

Tabela 1

Wskaźniki kapitału banku zależne od ryzyka finansowanych projektów (w %)

Rating		AAA do AA-	A+ do A-	BBB+ do BBB-	BB+ do BB-	Poniżej B-	Bez ratingu
Kraju		0	20	50	100	150	100
B	Wiarygodność kraju	20	50	100	100	150	100
A	Wiarygodność banku	20	50	50	100	150	50
NK	Zadłużenie krótkoterminowe	20	20	20	50	150	20
Rating		AAA do AA-	AAA+ A-	BBB+ do BB-	poniżej BB-		bez ratingu
Przedsiębiorstwa		20	50	100	150	(≥) 100	
Pozostałe aktywa:							
Kredyty hipoteczne dla klientów indywidualnych				35%			
Komercyjne kredyty hipoteczne				100%			
Pożyczki osobiste				100%			
Venture Capital				w zależności od decyzji krajowego nadzoru bankowego			
Pozostałe aktywa				100%			

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Wilkens, O. Völker, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego I Rady (Ue), nr 575/2013.

Przykład wyjaśniający wpływ ratingu finansowanego projektu na wymaganą wysokość kapitału regulacyjnego banku oraz wpływ Bazylei II i Bazylei III na siłę 1 zł kapitału regulacyjnego. Ponieważ regulacje bazylejskie mają – w pewnej części – charakter ram, a nie konkretnych przepisów prawnych, trudno przeprowadzić dokładne badania skutków finansowych ich wdrożenia. Przedstawione wyniki obliczeń mają więc charakter tylko szacunkowy.

- Według Bazylei II – do obliczeń przyjęto wskaźnik BIS = 8%.

³ Ekspozycja na ryzyko MSP dzielona jest na detaliczną i korporacyjną; waga ryzyka dla ekspozycji detalicznej ma wynosić 75%, a dla ekspozycji korporacyjnej nie mającej ratingu 100%. Warunki uznania ekspozycji za detaliczną: 1) musi być to ekspozycja wobec osoby fizycznej, osób fizycznych lub małego albo średniego przedsiębiorstwa; 2) ekspozycja musi być jedną z wielu ekspozycji o podobnej charakterystyce; 3) łączna zidentyfikowana kwota ekspozycji instytucji kredytowej, jej podmiotu dominującego oraz podmiotów zależnych wobec zobowiązanego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych nie może przekraczać 1 mln EUR.

Bank udzielając kredyt w wysokości 500 000 zł przedsiębiorstwu z ratingiem poniżej (BB-) musi zaangażować fundusz regulacyjny w wysokości 60 000 zł (150% od 8%) co stanowi 12% kwoty kredytu. Kredyt tej samej wysokości udzielony przedsiębiorstwu z ratingiem (AA-) wymaga zaangażowania funduszy własnych w wysokości (20% od 8%) 1,6% kwoty kredytu czyli 8 000 zł.

Według reguł Bazylei II 1 zł kapitału banku może zabezpieczyć 62,5 zł kredytu udzielonego przedsiębiorstwu z ratingiem (AA-) i 8,33 zł kredytu w przypadku finansowania przedsiębiorstwa z ratingiem (BB-).

– Według Bazylei III (2019 r.) – do obliczeń przyjęto wskaźnik BIS = 13%.

Bank udzielając kredyt w wysokości 500 000 zł przedsiębiorstwu z ratingiem poniżej (BB-) musi zaangażować fundusz regulacyjny w wysokości 97 500 zł (150% od 13%) co stanowi 19,5% kwoty kredytu. Kredyt tej samej wysokości udzielony przedsiębiorstwu z ratingiem (AA-) wymaga zaangażowania funduszu w wysokości (20% od 13%) 2,6% kwoty kredytu czyli 13 000 zł.

Według Bazylei III 1 zł kapitału regulacyjnego banku może zabezpieczyć 38,46 zł kredytu w przypadku finansowania przedsiębiorstwa z ratingiem (AA-) i tylko 5,13 zł kredytu udzielonego przedsiębiorstwu z ratingiem (BB -).

Przedstawione (bardzo uproszczone) obliczenia wskazują, że wymagania Bazylei III odnośnie do kapitału banku (regulacyjnego) wymagają wyższego zaopatrzenia banków w kapitał, w przeciwnym razie zmniejszą się możliwości banków w zakresie udzielania kredytów. Zróżnicowanie wymaganej minimalnej ilości funduszy banku w zależności od ratingu udzielanych kredytów powoduje powstawanie dodatkowych kosztów banku. Kosztami tymi zostaną obciążeni klienci banku, a to oznacza, że przedsiębiorstwa z niższymi ocenami ratingowymi muszą liczyć się ze wzrostem kosztów kredytów.

Podsumowanie

Przedstawione rozważania uzasadniają obawy, że Bazylea III wpłynie na wzrost kosztów kredytowania MSP, ale jednocześnie wskazują możliwości obniżenia kosztów przedsiębiorstw. Dokonanie ratingu wymaga dużej liczby danych i informacji. W związku z tym ważne są rodzaj i jakość dokumentów, które udostępnione zostają bankowi. Banki potrzebują aktualnych informacji, obszerniejszych niż dane uzyskiwane ze sprawozdawczości finansowej. W porównaniu z wcześniejszymi procedurami badania wiarygodności kredytobiorców, w ratingu większe znaczenie mają czynniki jako-

ściowe oddziałujące na ryzyko i sukces finansowanego projektu. Bank w ratingu wykorzystuje dlatego odpowiednie dokumenty dostarczone przez przedsiębiorstwo, w szczególności plany strategiczne, dane dotyczące pozycji rynkowej, jakości zarządzania i tworzenia wartości rynkowej, dokumentację przedstawiającą wszystkie ważne okoliczności sprawy. Badania prowadzone w bankach wskazują, że korzystny wpływ na ocenę wiarygodności kredytobiorcy ma dostarczenie bankowi odpowiednich dokumentów wraz z wnioskiem kredytowym. Późniejsze ich dostarczenie może zostać odebrane jako chęć ukrycia istotnych informacji.

Lepsza komunikacja z bankiem sprzyja usunięciu wszelkich wątpliwości, jakie mogłyby się pojawić w trakcie analizy wniosku kredytowego; dzięki temu w krótkim czasie może zostać podwyższony rating. Poprawa relacji kapitałowo-majątkowych i struktury kapitału przedsiębiorstwa to działania, które w nieco dłuższym terminie mogą przyczynić się do podwyższenia ratingu. Zmiana polityki zarządzania ryzykiem to działanie długoterminowe, ale również jego skutki są długotrwałe.

Bibliografia

- Bielawska, A. (2009). Wpływ Nowej Umowy Kapitałowej na zarządzanie finansami przedsiębiorstwa. W: A. Bielawska (red.) *Nowoczesne zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*. Warszawa: CH Beck.
- Langer, C., Eschenburg, K., Eschbach, R. (2013). *Rating und Finanzierung im Mittelstand Letzfaden fuer erfolgreiche Bankgespraeche*.
- Narodowy Bank Polski (NBP) Nowa metodologia adekwatności kapitałowej, Bazylea, 1999, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady U.E. Nr 575/2013.
- Wilkens, M., Völker, O. (2001). Strukturen und Methoden von Basel II – Grundlegende Veränderungen der Bankaufsicht. *Zeitschrift für das gesamte Kreditwesen*, 4.

Basel III and Bank Credits for SMEs

Keywords: SME's, banking supervision, regulatory capital, the cost of credit

Summary. According to the decision of the Basel Committee on Banking, there is (since 2011) a gradual implementation of the prudential standards to the banking system of the EU countries, known as Basel III. The new rules, imposed on the banks, require to possess a higher value of their equity. The value of capital, that banks will have to maintain, will depend on the risk of the funded projects. Therefore, the loans granted to finance of the more riskier projects will be definitely more expensive in future, then today. SMEs have the ability to reduce the risk of their projects by providing to the bank - along with the loan application - an extensive information about the project.

Translated by Sławomir Zarębski

Cytowanie

Bielawska, A. (2016). Bazylea III i kredyty bankowe dla MŚP. *Marketing i Zarządzanie*, 2 (43), 259–270.